

August Varenius Christian Sinnich

Collegii Isaiani Partis III. Disputatio XVIII. De Firmamento Sionis Contra repudium Synagogae, per Ingressuram cum cantu gentium plenitudinem confirmatae pariter ac ad iubila spiritualia vocatae, Ex Cap. LI. & LII.

Rostochi[i]: Richelius, 1665

<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn796434972>

Druck Freier Zugang

RU theol. 5.Aug. 1665

Varenius, Aug. /c

*gratia. Continet n. hos divina laboris Titulo et argumentum dicendum. In
Hoc annos, dies, ora, manus, etc. Confirmat ecclesia novella N.T. quod fuit
tempore qui ascendit, contra varias tentati-
ones de fide veritatis pro missioni divina-
rum. Distinguentia autem inter firma-
mentum tale ante repudium et post repudium:
illud dat cap. 49 jam inde a xpo
15 ab adeo ante ipso libellum
repudij q. semel memorat in
cap. 50. Hoc a. dat in cap. 51 et 52 de quo
sola agit presens disputatio.*

**COLLEGII ISAIANI
PARTIS III.
DISPUTATIO XVIII.**

**DE
FIRMAMENTO
SIONIS**

**Contra repudium Synagogæ,
per**

**Ingressuram cum cantu gentium plenitudinem
confirmatâ pariter ac ad jubila spiritualia
vocata,**

Ex Cap. LI. & LII.

Quam

**כֹּהֵן הַיְהוּדִים
PRÆSIDE**

AUGUSTO VARENIO,

**SS. Theol. D. & Theologo Professore, Consistorii
item Serenissimorum Ducum Assessore, Collegii
Theol. h. t. Decano & Academiae Rectore,
ad Cognitionem Academicam proponit**

CHRISTIANUS SINNICHIUS,

Gedanensis,

Ad d. 5. Augusti, hor. ab 8. antemerid.

in Auditorio Academico Mesoselen.

☉ :) (o) (: ☉

ROSTOCHI,

Typis Johannis Richelii, Senat. Typogr.

ANNO c19 19c LXV.

*et longo tempore post Sarâ jam mortuâ duxit et genuit ex Keturâ niûboz filii
mkr Zorn et doni illy... naturales. Iam Abrahama sic
... naturales...*

*Generoso, Pra-Magnifico, Nobilissimo
Amplissimo Domino*

DN. NICOLAO à BODEK
Inclytæ Reip. Gedanensis Præ-Consuli eminentissimo

UT ET

*Viris Magnificis, Nobilissimis, Amplissimis
Consultissimisq;*

DN. CHRISTIANO SCHRÖDERO,
Consuli ibidem gravissimo & Scholarchæ optimè
merenti.

DN. GABRIELI SCHUMANNO,
Ejusdem Reip. Patriæ Consuli meritissimo.

NEC NON

DN. JACOBO VVISTHOVIO,

Scabinalis ibidem Judicii assessori gravissimo
Spectatissimoq;

*Dominis Meis Fautoribus, Patronis, ac Mæcena-
tibus omni reverentiâ & submissione colendis
venerandis*

Has gvalescunq; Primitias Academicas in testimonium &
Monumentum devotissimæ observantiæ lubens, me-
ritog; offert

*Eorundem
humillimus subjectissimusq; Client*

**CHRISTIANUS Sinnig/
Gedanensis.**

FIRMAMENTUM SIONIS

c. LI. à v. 1. ad v. 9.

Concl. I.

Fuit in oratione superiori jam inde à c. 49. (1) Messias Orator suæ apud Judæos officialis functionis & operosissima, licet apud longè plurimos in Israele frustrata, administrationis c. 49. ad v. 5. Fuit (2) idem Christus Orator Consilii celestis, sc. Sui ipsius ordinati gentium Luminis, & Catholici Servatoris v. 5. 6. Fuit (3) idem DOMINUS Israelis Redemptor & sanctus, promissor gloriæ SIONIS v. 7. & in hæc, ne quis de fide dubitaret, provocator ad dictum patris de Messia exaudiendo adjuvandoq; tempore beneplaciti, & die salutis, unde illi promissioni firmamentum à v. 8. ad 14. Fuit (4) idem lamentantis Sionis de tenuitate spiritualis solbolis, per magnificentissimas promissiones incrementorum, Nutritiorumq; regalium, confirmator, & illius potentissimus liberator c. 49. v. 14. ad fin. Fuit (5) Servator idem, cum Judæis repudiatis ex rationario consumatissimæ satisfactionis & Mediationis vehementissimus expositor, & excœcata repudiataq; Synagogæ justo anathematismo damnator c. L. à v. 1. ad ult. ut iret in focum ignis sui & flammæ, quas ipsa sibi exaggeraverit, atque sic Deo excœcante, ac damnante, jaceret in eterno dolore vid. v. ult. c. L. Procedit nunc Orator Christus, & quàm repudio celesti, deunntiatoq; dolore infernali terruerat Apostaticam matrem c. 50. tam nunc quosdam Synagogæ Filios, DOMINI reverentes, atque voci servi ejus auscultantes (quos jam c. 49. v. 10. reprobos Judæorum numero contradixerat) ipsam adeò Sionem Christianam primitivam gente Israeliticâ ferè conspicuam, contra vastæ solitudinis & probri terrestris pericula variaq; scandala consolatur, & in fide promissionum, c. 49. à 14. ad finem usque confirmat c. 51. à v. 1. ad v. 9.

Hæc conditio legitima
 nexum hujus capituli cum dis-
 by sic conditio & quing. Hypotheses
 in superioribus disputationibus
 legitimas, sicut a summa
 ff nexum repetitas. Procedit
 a. profens disputatione à vo-
 calulo: Procedit, ubi talis et
 nostra thesis: Christianam conje-
 lari reliquas Sionis contra
 tentationem illam de repudio
 celesti: quæ est summa præce-
 dentis disputationis, ut adeò
 terribio sit in cap. 50. conso-
 latio et confirmatio cap. 51.

Concl. 2. Absolvitur autem hæc oratio, cui titulum dedi-
 mus FIRMAMENTUM SIONIS, tribus actibus Oratoriis brevis-
 simis, sc. textus Prophetici sectiunculis, quæ singulæ Capitulo Im-
 perativi de auscultando, vel attendendo Messia Oratori, inchoantur
 cula diducta in prophetis, quam in moysi. Utrobique dat
 reale quod sufficit quale hoc loco proponimus hinc

Sectiuncula in textu mosaico
 dant signata & certum Co-
 raderem: in textu prophetico
 dant non signata, et nihil
 minus tam dant sectiun-
 pariter dat fundamentum materiale si-
 stia

actione et longo tempore post Sarâ jam mortuâ duxit et genuit ex Keturâ mille filios
 inter domus et domi illius. Igitur Abrahamus sic
 unum tantum filium genuit.

pariter & discernuntur, quomodo secti iuncta i. incipit: שמעו לי i. e. *auscultate mihi* v. 1. porrò 2. וקשיבו לי i. e. *attendite ad me* v. 4. denique 3. idem habet principium quod prima sc. שמעו לי *auscultate mihi* v. 7. eademq; desinit cum v. 8. Acc! amatur autem ubiq; non rebellibus & repudiatis: sed veris Sionis Filiis, etsi quoad saecularem Dei & Servatoris agnitionem, gradu distinctis, unde in Epiphonemate primo memorantur justitiam sectantes & Domini querentes, seu respicientes v. 1. In 2. ipsi, nationalis Messie populus jam plenaria conversione existentes v. 4. in 3. non conversi solum & justitiam agnoscetes: sed & in ipsis cordibus inscriptam doctrinam publicè ostendentes v. 7.

tres gradus

1

2

3.

in questione qd intelligendū
 f. petram et cisternam senten-
 tiam proponimus conditio
 que videat, notamus nunc sal-
 tem quomodo fructum classium
 auditores fructu distindis
 argumentis confirmant. 3.

Concl. 3. Confirmatione in magnificâ promissione, quæ re-
 petitur v. 3. præprimis indigebat classis prima Filiorum Sionis, quæ
 proinde exemplo confirmantur præterito, & ablegantur ad origi-
 nes suæ nationis ex petra & cisternâ, s. Abrahamo & Sarâ, ipsumq; Sa-
 ræ uterum v. 1. 2. prout, qui jam erant populus Messie plenè conver-
 sus in classe 2. in stereomate salutis & justitiæ confirmantur exem-
 plo futuro perituri cali, terræq; veteraturæ v. 5. 6. & qui velut adul-
 tiores, & de promissione quidem duraturæ justitiæ & salutis divinitus
 confirmati, cæterum contra persecutiones & probra generis huma-
 ni, nondum satis robusti, potentiùs roborantur argumento futuri
 hostium supplicii, quos quasi pannum sit exesura tinea, & velut lanam
blatta, cum contra, justitia Dei in seculum mansura & salus Domini in
generationem generationum. v. 8.

Hæc conclusio ut et conclusio-
 ne stâ probamus certitudinē
 promissarū in fructu classium
 videat, de probatione in clas-
 se primâ gelus: 4. in classe 2da
conditio 5. & ibidem in classe
stia.

Concl. 4. Quomodo enim (1) non possit Sionis de repudia-
 tā majoriq; numero factā anathemate à Jesu Christo, sobole, lamen-
 taticis, vastitates per numerosâ ex orbegentium evocata sobolis
 supplementum compensare, & disponere desertum ejus, tanquam
 Heden, seu amoenitatis amoenissima, ipsiusq; Paradisi terrestris regio-
 nem, imò velut ipsum Paradisum seu hortum Domini, & facere ut
gaudium & letitia inveniatur, & gratiarum actio, vox Psalmica ex au-
 diatur in eo, (vid. v. 3.) qui ex Abrahamo se ne velut, ex petrâ, excidere,
 & utero sterili pariter ac emortuo Saræ, velut cavo cisternæ, effodere
 potuit sobolem, & sic illi benedicere, ut erumperet in innumera-
lem multi-

lem multitudinem. v. 1. 2. imò qui pari facilitate potest vel ex lapidibus Abrahamo liberos excitare Matth 3. 9. quàm ex uno eoq; emortuo Abrahamo sobolem copiosam multitudine, quanta vel astrorum cœli, vel arenæ maris, educere? Inde ergò illud epiphonema Dei v. 2. Intuemini in Abrahamum patrem vestrum, & in Saram qua peperit vos!

Concl. 5. Quomodo non possit (2) doctrinam Evangelicam communicare cum gentibus, & facere, ut jus illud erumpat in lucem populorum, ac Insularum, quomodo non autor esse possit infinitæ salutis & justitiæ, qui facere potest, & facturus omninò est, ut cœli velut fumus evanescant, ut terra velut pannus veterascat, ut habitatores terre velut pediculus pereant? v. 4. 5. 6. Cui adeò classis 2. inseritur acclamatio emphatica: Attollite in cælum oculos vestros, & intuemini terram deorsum! Quomodo (3) non possit agnoscentes justitiam, & populum in cujus animo doctrina est, contra probra & contumelias mortaliū hominum, præ blattâ, tineaq; periturorum, defendere, tutosq; vindicare, cujus justitia est in seculum, & salus in omnes generationes? v. 7. 8. Cujus adeò classis auditoribus acclamatur illud: (1) אל תיראו (2) אל תחתו s. i. Ne probra mortalium timetote! (1) Ne præ contumeliis hominum conserrati animos abjicite! v. 7.

Concl. 6. Quæritur (1) an v. 1. in petrâ respectus ad Christum, & quidem tempore passionis, ubi fuerit quasi petra graviter concussa, ac perforata, ex qua præcisi sunt, qui tanquam vivi lapides in Ecclesiæ fabricâ construuntur? Respond. 1. Alia quæstio, an CHRISTUS פֶּטְרָא seu Petra? Sic enim frequenter appellatur. Cor. 10. 4 (Matth. 7. 25. cum 1. Cor. 3. 10. 11.) Matth. 16. 18. ubi Filius hominis, totius Collegii Apostolici confessione, agnitus CHRISTUS ille (in Mose & Prophetis promissus) Filius ille Dei viventis, PETRA dicitur, à quâ Petrâ Simon bar Jona Confessionis Apostolorum interpret; Petrus jam antea denominatus Joh. 1. 42. tunc tanti nominis mensuram implevisse publicâ Servatoris voce declaratur, etsi in primitate confessionis anteivit Petrum Nathanael Joh. 1. 49. Lectio Græca constanter distinguit Petrum & petram. Facit idem Syrus etsi non nomine פֶּטְרָא quod in Syro commune, tamen pronomine in (1) com-

Past ex egefin proponimus 7
quæstiones, velut extraxerim
torum odio & illius in cap. 58.
Suspectio hæc prima quia
continet fallaciam plerumq;
interrogationum à nobis est
ex petita cum disputatione
Aut n. prærit an hujus pos-
sit dici Petra et sic vete-
menter affirmat quæstio.
Imò hæc occasione ex cla-
rissimis locis veterum Patrum
& semperunt ante pa-
pissim legitimum sensum
loci mat. 16. Pies Petrus,

attendentes ubi Petrum non intelligi Petram vid. mate. concilij 6. 7 et 8. Urgency (1)
extremam gratiam & orationem & interpretem Syrum (2) Confessionem Patrum Catho-
licorum, ex quo nunc non allegamus nisi Origenem et Augustinum illam conclusio-
ne 7. nã hinc & laud.

et longo tempore post Sarâ jam mortuâ duxit et genuit ex Keturâ mille filios
inter domi et domi illi
sunt nati. Igitur Abrahamus sic

mate ΝΕΥΩ masculino in (2) ante eandem vocem fœminino. Nec aliter intellexit hanc Servatoris vocem Consensus Patrum Catholicus, nisi ut per Petram Christus ipse, vel *Confessio illa de Christo*, vel denique *Petrus doctrinaliter* seu *quoad ipsam Confessionem* vel doctrinam Petro cum aliis Apostolis communem intelligeretur, per quas analyses nihil accedit Papistarum causæ, nec ullum præjudicium nostræ.

Concl. 7. Peroravit in hoc primipilo Papistico nostram Catholicorum causam jam olim Origenes in h. l. clarissimè non aliam agnoscens PETRAM, *super qua edificata est Ecclesia*, quàm illam concomitantem castra spirituales Petram, de qua Paulus magnà voce Confessor: PETRA ILLA ERAT CHRISTUS 1. Cor. 10. 4. imò addit: *à Christo Petrà omnes imitatores Christi sunt Petri. Si super unum Petrum tantum edificari existimas Ecclesiam, quid dicturus es de Johanne Filio tonitru, & unoquoque ceterorum Apostolorum?* Scilicet haut æstimavit Origenes, si daretur in Petrà intelligi Petrum, quicquam hîc sive in Petrà, sive *clavibus regni cœlorum* privilegii personalis Petri, & multò minùs ituri ad Successores dubiæ fidei, quod non ex æquo foret sive *Zebedæidarum*, sive alterius ex Collegio & *discipulis* Apostoli, doctrinaliter & ministerialiter considerati. Quin urget ingeniosissimus Origenes: Consequens fore, *adversus unum Petrum non prevalerent portas inferorum, que tamen essent prevalitura adversus omnes alios (Apostolos) quod cum pro absurdo in vetustissimâ Nov. Testam. Ecclesia habitum colligere liceat ex hoc Origenis loco*, probatur tamen *Papismo*, privilegium illud de non *prevalitura* inferorum portis soli Romæ afferenti. Et quod majus est à *clavibus regni cœlorum* non personalibus Petrinis: sed communibus Apostolicis v. 19. argumentatur Origenes ad Petram, & ipsum Petrum sive non, sive non solum, nec nisi doctrinaliter intelligendum in Petrà. Quod si, inquit, dictum v. 19. ceteris quoque commune est, cur non simul omnia, & que priùs dicta sunt & que sequuntur velut ad Petrum dicta, sunt omnium communia? Nec alia mens Ambrosii in h. l.

Concl. 8. Sed nec aliter Augustinus, qui non solum *claves regni cœlorum* in v. 19. agnovit in Petro datas Ecclesiæ, cujus ille in figurâ

figurâ gestavit personam, & penes hanc ad eò residere l. i. de doct. Christi. c. 17. & in Pl. 108. vel 109. sed & tom. 10: Serm. 13. ad v. 16. Mart. c. 16. Unus pro multis dedit responsum. Unites in multis. Simoni nomen Petri est impositum. Ut eâ figurâ significaret Ecclesiam. Quia CHRISTUS est PETRA: populus Christianus, Petrus. Non Petra à Petro: sed Petrus à Petrá, quomodo non à Christiano Christus: sed à Christo Christianus. Tu es, inquit, Petrus, & super hanc PETRAM, QVAM CONFESSUS ES, dicens: TU es Christus, Filius Dei viventis, i. e. SUPER ME IPSUM FILIUM DEI VIVENTIS adificabo Ecclesiam meam. Super ME ædificabo TE, non ME super TE. Nam volentes homines adificari super hominem, dicebant: Ego sum Pauli. Ego sum Cephe. Apostolus autem Paulus: Numquid, inquit, divinus est Christus, aut in nomine Pauli baptizati estis? Quomodo non estis baptizati in nomine Pauli, ita nec in Petri: sed in nomine CHRISTI UT PETRUS ÆDIFICARETUR SUPER PETRAM, NON PETRA SUPER PETRUM. Idem Petrus à Petrá cognominatus beatus, Ecclesia figuram portans, Apostolatus Principatum tenens, continuo post Satanam appellatur. Conf. Matth. .6, 23. Superfedemus allegare, quomodo Christus צור מכשור seu Petra offensionis Isaia c. 28, 16. ibidemq; lapis angularis pretiosissimus & fundatissimus appelletur, ad quæ loca respectus pariter & commentarius Ep. ad Rom. c. 9. ult. 1. Pet. 2, 4-5. prout ad locum Psal. 118, 22. respectus interpretativus Matth. 21, 42. Act. 4, 11.

Concl. 9. Respondemus II Quid hinc per petram unde Israelitæ credentes excisi, quid per cavum cisterne, unde iidem effossi dicantur v. 1. clarissime designat v. 2 ubi ad Abrahamum Sammâ, cuncta referuntur. Bene Rabbinus Don Iizchak ad h. I. כּי אר כּשׁל הצּוּר וּהַמְּקַבֵּת שׁוֹהֵם אַבְרָהָם אֵבְרָהָם וְשָׂרָה אִמֵּם שׁוּהִיָּה אַבְרָהָם עֵקֶר וְהַמְּקַבֵּת שׁוֹהֵם אֵבְרָהָם אֵבְרָהָם וְשָׂרָה אִמֵּם שׁוּהִיָּה אַבְרָהָם עֵקֶר i. e. explicat proverbialem sermonem petra & foveæ, quod sc. illa sit Abraham, hæc, Sara, & uterq; tunc fuerint steriles natura. Nihil atinet hæc excutere, cum Abrahami in statu proximè ante Isaacum genitum, ipsiusq; Sara, non nisi mortuum corpus ac uterum agnoscat Apostolus Rom. 4. 19. 20. Ebr. 11, 11. 12. Quod autem Rabbinus idem voces אַחֵר קִרְיָתוֹ וְאֵתֵר אַחֵר בְּנֵי אֵתֵר לְאֵתֵר אַחֵר

Hæc conditione ascendit p. Petram non nisi Abrahamum, p. cisternam intelligendum esse Saram. Cui interpretationi cum posset obijci quoddam indecorum locutionis, illos obijcentes confutamus ex interpretatione propria consilij: ad Credentes vocem hanc non sumimus reduplicati sed specificati.

Bene lativany exegetiu libri Nn 3 i. e. Abra-

non applicationem Synagoga iudaica. Proximè. Atid est questio: An Abrahamus fuerit natus sterili? Cuius quod rectè negat, Atid: An tunc quando generabat Isaacum fuerit p. annos seniles perilis. quod affirm: vid: Rom: 4, 19, 20. Abraham non infirmatus fide, sed confidit erat suum ipsum iam mortuum, cum Abraham fore natus esset annos, nec mortuum vilvam Sarâ etc.) Cui: Abrahamus post natum Isaacum et longo tempore post Sarâ iam mortuâ duxit et genuit ex Keturâ milibus filiis. inter domi et domi illi. itaq; Abrahamus sic

responderet ut Abrahamus facultas quaedam generandi. Quae & Rabbing à vardinis huius
bet de Abrahamo natura sterili simpliciter sunt respicienda

282

PARTIS III. ISAIANÆ

i.e. Abrahamum unicum vocavi, sic intelligit, ac si vox קריאה sit idem
quod יצירה seu vocatio idem, quod formatio, & sensus: Abrahā-
mum à Deo formatum naturā sterilem seu המספרי שלמה והרכבה
כספרי reclamationi veritati historicae. Sufficit ad miraculum unitatis
in tantam multitudinem erumpentis, Abrahamum in ipsa vocatione
Gen: 12, 1. fuisse sine prole.

Hæc interpretatio est huius
fontat ex evidentia litera est
Dei, nec apparet quare ex
dicitur illis fontibus manan-
tibus de petra prior fons sit
appellatus petra, posterior
fons.

Concl. 10. Nec magis probamus, qui in fonte & cavo cister-
ne hic respectum sensum literalis esse præsumunt ad duos illos
fontes, qui in deserto de petra percussa nati, laborantia siti castra
refecerunt vid. Exod. 17, 6. 7. Num. 20, 9. 10. 11. qui posterior fons
appellatur כרוה שריה i. e. pute-
us, quem foderunt ingenui è populo Num. 21, 18. Non corrigunt illi,
quod sibi in phrasi fontium videtur indecorum, postquam sic ap-
plicant Metaphoram: priorem fontem esse Abrahamum, qui non tam
continuisse videatur quàm effudisse aquas (quod agentis facultatis est)
& quidem in Saram, que quidam quasi Laccus seu puteus fuerit, utpote
que concipiendi ac pariendi facultatem habens, quas aliunde collegit
aquis tandem effuderit.

Obj: Quæ hanc non satisfit
positivè & videat catena
factis prophetis ad quam pro-
vocamus.
Ad quest. 3. Si et nomen Eden non fuit
ut ipsius paradisi, fuit in continen-
tis paradysu, unde et paradysus ap-
pellat hanc Eden & respicitur
ab Eden tanquam pars à toto.
Contentum à continente.

Concl. 11. Quæritur 2. quænam illa Sion, quam consolaturus, cu-
jus solitudo disponenda velut paradysus? vid. v. 3 Resp. Errant, qui ad Sio-
nem proximè post Babylonicam Vet. T. terrestrem referunt. Ipsa
catena jam inde à c. 49. ostendit, ad Ecclesiam Judæorum credentium
primam in Nov. Test. ante vocationem catholicam gentium hæc re-
ferenda esse. Quæritur 3. an in ירושלה & horto Domini respectus ad
Paradysum terrestrem? Resp. affirmando. Frustra sunt qui exinde
negant, quod in antiquo illo Paradiso non fuerit gratiarum actio & vox
laudis, quam tamen Deus in hoc horto affirmet futuram. Omnino qui
negat gratiarum actionem & vocem Psalmodicam fuisse, futu-
ramq; fuisse in Paradiso, principem negat primi hominis excellen-
tiam: sed nec V. C. Solitudo Sionis disponenda promittitur tanquam
hortus Domini. E. non erit verè & realiter hortus Domini. Inver-
tendum potius. Imò quia Sion erit sicut paradysus, erit etiam ve-
rè hortus Domini. De Phrasi confer Gen. 3. 8. c. 13. 10. Ezech. 36.

Finis creationis hominis est
ut ex nihilo opem Dei crea-
torem suum agnoscat & cele-
bret.

Quæritur 4. an particula ad
imitationem sicut solum

assimilationem an sola rei veritate & affirm. posterio. V. C. Concl. 12.
Disponenda tanquam horti & non verè horti Job: 11 gloria qd invenisti à patre.

Excellentiā) sicut excellentia hominis formati fuit spiraculum animæ viventi sicut pinguis statim
accepto spiraculo incipit loq. et pandere Magnalia Dei: ita omnino nullum dubium est quod unus homo
in excellenti imagine creatus primam vocem conferravit laudi creatoris, etiam antequam univerte
vel in parvulum quod ipse Galdeus interpret expressè significavit non tantum Gen: 2 & 7 Celi
quod Moyses dicit factus est homo in animalis viventem, reddidit in animam loquentem sed & 9, 1
nem huius statim post creationem Adami veritate præbent.

Nationalium) vid: linea 3ta dicitur sunt voces infantibus, una est AM. i. e. Populus, altera lexoni
i. e. talis populus qui est ex eadem matre, quomodo ex eadem matre Sara processit Xp̄s & eius p̄dici, ut
adeo una fuerit natio Xp̄i & p̄dicatorum.

ORATIO V.

283

Concl. 12. In orationculâ 2. v. 4. ipsum populum, ipsam Ec-
clesiam nationalem alloquitur, seu suæ nationis fideles, quos non
tantum populum: sed & nationem suam appellat, quibus adeo me-
dium modumq; consolationis Sionis, ejusdemq; disponenda in horum
Domini, ut audiat in eâ gratiarum actio & vox Psalmica, exponit.
Medium tale est doctrina & jus à Domino procedens, & erumpens
in lucem populorum. Von mir wird eine lehre aufgehen und mein
Recht wil ich zum etw̄ der Völder hervorbrechen lassen v. 4. Quæritur
hic (5) Quænam illa תורה seu doctrina per præconium Apostolicum
mysteriâ à temporibus secularibus taciti, nunc manifestandi, & משפט seu
Jus? Resp. Evangelicum quale e. e. Joh: 3, 16. 17. quod quomodo
processerit à Domino, & eruperit in lucem populorum conf. Rom. 1, 2. 3.
4. c. 10. 18: c. 16. 25. Eph. 3, 5. 6. 8. 9. Colossi. 1, 23. 26. 27. idemq; ex
instructione Apostolicâ, de predicando Evangelio omni creature in
orbe universo, & de præconio pœnitentiæ & remissionis peccatorum Ca-
tholico seu inter omnes gentes, imò ex ipsâ praxi Apostolorum, qui
egressi predicarunt משפט, Domino cooperante Marci 16, 15. 20. Luc.
24, 47. Act. 17. 30. clarissimè constat. Ostendit hîc velamen non
resectum Rabbinus Abrabinel: און פירושו שהצא תורה הורה און
מאתו ותבדך בוסו הגאולה כדברי המפקדים כי תורתנו
השתנה און נצחית און i. e. sensus loci non est, processum doctri-
nam novam à Deo benedicto tempore liberationis, prout dicunt hæretici,
nam lex nostra æterna est, & immutabilis. Explicat igitur vel potius
& משפט seu detorquet clarissimam literam duobus modis, sive
primò, ut vox doctrina seu legis, referatur ad vocem משפט seu ju-
dicij, & utraq; intelligatur de גזירות השם עון הגלות ועון
הגאולה שהיא תקיים ותצא לפעול און עלפי שנתערך
הגלות i. e. de decreto divino presentis exilij, & futura liberationis, ut
sensus sit: Lex que à me procedet, que est ipsum judicium meum, seu de-
cretum futura liberationis, non carebit executione vel complemento, licet
prolongetur exilium seu presentis captivitas Judæorum, sive secundò
ut utroq; vocabulo notetur eadem Lex Mosis, & hîc promittatur
ejusdem Catholica communicatio cum gentibus idololâtricis כל כחות
און appellat, mischpatt.

Quæst. 5. Dicitur sic proponuntur
questiones una de do-
ctrina altera de jure.
Quæritur quidnam illa do-
ctrina. & quidnam illud j.

Quæstio 5. Dicitur sicut
resoluitur const: 14.

sic dicitur lex etc.
Filiis sicut Ap̄tly, quod fuerint an-
tea ministrum Evangelij & ha-
bitas in Sara.
+ in omnem terram egressus
jongeum & totum orbem vbi.
Abrabinel) qd am appellantur
Abarbanel. sed ga varie feri-
bit & sine p̄ndis legit licet
sic libere sentire. Fallit
a. & committit fallaciam
à di do ubi qd ad di dicitur
simpliciter Argumentum
Rablini. Lex (secundum
qd. s. in quantum moralis
est) æterna est. & simpli-
citer æterna est vis: cond.
13. in examine prime h̄ij:
patreses judaica.
ut vox doctrina) Quæritur
an eadem doctrina s. f. 10. 11.
vab et Jis s. Mischpatt? Dicitur
Has negamus salient se
velit regula et regulatiõ
leg primo doctrinam prædici
nullat que regula est, 2b.
juxta illam certum j. 10.
s. iudicia format, quæ

גוים יושבי חשך וצלמורה כאמנותיהם ורתחם שונור
כוזבור לכו גורה החכמה אלהית שיכא זמן שמינ האנושי
i. e. cum omnes gentes sint seden-

Concl. 13. Qualis (M) Distin.

inter immutabilitatem uni-
versa legis et alicuius speciei

legis. rdo. inter abrogatio-
nem destructivam funda-
mentaliter et non funda-
mentaliter. Fundamentu relin-
quunt in ceremonialibus, sicut
foras filij, quod tibi est xij, hic
sapientia dei gubernatrix
Ceterum ipsam formam
soluit in ceremonialibus
Sacerdos confirmatus in foren-
sibus politica iam destructa

tes in umbra mortis, & variis superstitionibus idololatricis immersa, de-
crevit sapientia divina, ut tota species humana, seu omnes omnino homi-
nes perducantur ad veram agnitionem veri Dei. Juxta Rabbinum adeo
sensus fuerit: Doctrina à me prodibit non ad vos Judæos, qui estis po-
pulus meus: sed ad gentes idololtricas illuminandas. הוצא לנו לכם
אכל להאיר גוים.

Concl. 13. Laborat hoc interpretamentum falsis hypothe-
sis Judaicis, qvalis 1. Legem Moysi absolute immutabilem nullaq; par-
te sive mutandam sive abrogandam fuisse. Obstant & Prophetarum

dicta השבתה זכה ומנחה seu cessationem vel abrogationem sacri-
ficiorum & oblationum, aliarumq; ceremoniarum & legum politica-
rum, unâ cum politicæ sine prædicantia Dan: 9, 27. Jerem: 3, 16. &

ratio Paulina fortissima, quâ à translato sacerdotio Aaronico ad legis
quoque translationem necessariam, concludit ad Hebr. 7, 12. & ipsa

complementi experientia, quæ in ceremonialibus (quorum & Sacra-
menta veteris legis referimus) & forensibus (alia enim ratio momli-
um seu Decalogarum legum) abrogatum sepultumq; Moisen cla-
mat: quin obstant vel ipsa Talmudistarum aliorumq; veterum He-
braeorum testimonia de mutabilitate & mutatione legis Mosaicæ

adeo clamosa e. c. de lege Moysi non duratur, nisi usque ad adventum
Messie, cujus temporibus cessaturum sit interdictum suillarum carni-
um, prout habetur in libro מקור חיים & נרה vid. etiam Rambam in

more nebuchim part. 3. c. 16. unde & in dicto domus Eliaz אלפים
אלפים seu duo millenarij legis, contradistinguntur duobus millenariis
Messie. Talis hypothetis 2. Messiam non fore nisi Doctorem Mosaicæ legis,

nec ullam adeo doctrinam temporibus Messie promulgandam, nec aliud
juz seu aliâ justificationis & salutis viam, quam legale Mosaicum, nequa-

quam autem Evangelicum de servandis scilicet perseveranter cre-
dentibus in unigenitum Dei filium, quâ ratione à Judæis abnegatur
& totum Evangelium, & officium Messie Propheticum. Obstat autem
doctrina

quæ leges in N. T. abrogat
per
lex
vo
Ad
ut
his
pella
ab
con
Non probata illig: sed
religiosi rabbinus, quo
sic angelus: si æquum
legis ab Elia contradi-
stinguit æquo messia, da-
um autem Evangelicum de
ut tunc illi qui tunc as-
signet duplicatæ mitle-
narij, & æquum messia
quæ tale non erit legale.

Non probata illig: sed
religiosi rabbinus, quo
sic angelus: si æquum
legis ab Elia contradi-
stinguit æquo messia, da-
um autem Evangelicum de
ut tunc illi qui tunc as-
signet duplicatæ mitle-
narij, & æquum messia
quæ tale non erit legale.

nis, sic optat *exigilare*, ut ostendat *robur*, seu in ipsâ liberatione promissâ *exerat* robur exertum jam olim in *liberatione* in primis ex *Ægypto*. Comparatur ad eò *liberatio futura*, cum *liberatione præteritâ* factâ in *diebus præcis*. Illa datur in v. 11. hæc in v. 9. & 10. Et per hanc commemorationē provocatur quasi ipsum BRACHIUM Domini, ad illam maturandam, per illud עָרִי עָרִי עָרִי, & *indue robur*, ne videatur deminutum vel defecisse brachium Domini; וְעָרִי עָרִי, adeò in v. 9. & 10. אַמִּדְעָרִי, in v. 11. Argumentum Sionistale: Tu, ô Brachium Domini diebus præcis Rabab (Ægyptum) *conscidisti*, balænam (Pharaonem) *dolore affecisti* v. 9. TU (liberandi populi causâ) *mare & aquas abyssi magna exsecasti*, & ipsas profunditates maris velut viam stratam transituris liberatis aperuisti v. 10. E. nunc quoque ostende *virtutem* Liberatoris omnipotentis. Fac, ut sicut olim *vindicatus* Israel ex Ægypto exivit & in ipso mari triumphator incessit, ac post illud transitus miraculum, pulcherrimum Epinicion distinctis choris Musicis *cecinit* (vid. Exod. c. 14. & c. 15.) ita nunc *redempti in Sionem cum cantu letitiarum, perpetua revertantur*.

Rabab vid: p. 289. & p. 290 lin. 8.
Balænam vid: ibid: p. 289

Brachium brasi prophetica est viri huius
antoni et adeo Brachium
Si ego ipse virtus dicitur, nihil
magis quam spiritum appellari dicitur
in Ier. 2. 24. Luc. 1. 35. Ceterum
non exinde est probandum
brachium synastaticum: sed de ex
pressionem in qua Sionis allo
quenti brachium, respondet ipse

Concl. 2. Queritur 1. quid per BRACHIUM DOMINI in v. 9. ? R quod per idem in v. 5. ubi semel mentio brachiorum Domini, se mel brachij, (etsi per brachia Filium & Spiritum S. intelligit Augustinus, per brachium CHRISTUM divina per se) sed & mentio sic brachij c. 52. 10. c. 53, 1. sive autē h. l. ipsum CHRISTUM intelligas, sive divinam Christi potentiam, nihil obstat, etsi in brachio hic im-
ploratā personam divinā, ejusdemq; potentissimum adjutorium, convenit magis formulæ responsi, ubi persona divina respondet: Ego ipse sum vid. v. 12. Brachium ergo Domini, Dominus est, nec obstat brachium Domini dici brachia, postquam constat in Linguâ Prophetarum, numerum pluralem Characterem esse excellentiæ, seu gradus superlativi. Sic unus Daniel ob excellentiam דַּמְרָא seu destideria, sic Christus, ob omnem plenitudinem scientiæ, quæ est in Christo, חֵכְמָה seu sapientiarum vocabulo denominatur. Queritur 2. quæ ratio illius עָרִי עָרִי & quidem triplicati? Resp. ad 1. Deus ex speciali beneplacito vel consilio, liberationi certum designans charac-
terem

ratio triplicationis vid: cond.
in fine

ORATIO V.

289

Æterem chronologicum, in illo intervallo inter promissionem & executionem consideratur velut *μειδων & dormiens*, prout ubi jam adimplet magnificum promissum, velut *evigilans & seipsum robore divino induens*. Consonat pulchrè Cantici carmen intercalare vid. Cant. Cant. c. 2, 7. c. 3. 5. Unde dubium nobile dari poterat, *annon presens Sionis vehementissimū posulatū repugnet illi in cantico canticorum*, adjurationi per יהוה צבאות i. e. juxta Chaldaum, per יהוה צבאות seu DOMINUM ZBAOTH? Respondendum, ex Zelo Sionis & rationario temporum, ad quæ referendum hoc Sionis desiderium. Quæritur 3. ad quæ tempora & ad quam hæc respiciant libertatem? Resp. Novus hic incipit Dialogus. Et non memoratur in protasi nisi *Ægyptus* sub nomine *Rahab* (conf. Pl. 87. 4. 89. 11.) & *Pharao* sub Symbolo *Draconis* (vid. Pl. 74. 13. Ezech. 29. 3.) Neque verò tam *liberatio*, quàm *liberatorum* seu redemptorum reversio in Sionem cum jubilo, voti hujus argumentum est. *Fac, o Brachium Domini*, ut sub variis Tyrannis pressi, & hostium opprobriis & odiis obnoxii, variis errorum superstitionibus immergi, vel sub ipso quoque Diaboli regno detenti tam *Judei*, quàm *gentiles redimantur*, & sic redempti in Sionem cum cantu revertantur. Ita liberationi veteri ex *Ægypto* correspondet presens tam *Judæorum*, quàm *gentium*, spiritualis liberatio facta per aggregationem tam *Judæorum*, quàm *gentilium* ad Sionem s. Ecclesiam primitivam Nov. Test. quorsum adeò referendus est v. 11. tam hîc quàm supra c. 35. 10. ut tamen *cantus ille & lætitia super caput*, cum *fuga gemitus & mororis* plenarium complementum habeat in Ecclesiâ triumfante conf. Apoc. VII, 14. 15. 16. 17. c. XIV, 2. 3. nonnisi inchoatum, & militans in militante conf. Joh. 16, 2. 22. 33. Matth. 5, 12. Rom. 5, 3. 2 Cor. 1, 4. 8. 9. 10. c. 4, 9. 10. 13. 16. 17. 18. Philipp. 4, 4. Jacob. 1, 2. Apoc. 12, 10. 11. 12. Et sic hoc votum Propheticum suum habuit habebitq; complementum.

Concl. 3. Illud triplicatum עורר nosser Lutherus expressit, *Wolauß! wolauß! wolauß!* & illud יהוה צבאות זעודיך זעודיך זעודיך an du zum des Herrn! Eleganter germanicæ, consonanterq; linguæ Propheticæ. Sic illud: *Du bist nicht der! so die Stolzen aufgehoben.*

003

aliquid profertur. sigilat, magis etiam in mari quando dormiens sigilabat Marc. 8. Ceterum si ingrediens est niter vigilantiæ Christi et vigilantiæ ipso experimentum publicum. a negatione hujus ad negationem illius N.V.C.

Dubium tale: in Cantico prohibet expectatio Messie s. eidem sollicitatio ad complementum promissi: Hic a Sion omnino expectatio Christi et postulat promissi complementum: sibi ing. a. inter seclum tale ante plenitudinem temporis & in plenitudine temporis, vel paulo ante, ubi talis expectatio prohibita, hæc concessa.

vid. latere sequenti, quoad distinctionem formalem hujus adiecti Prophetici.

In צרר enim licet & alibi & hic *Egyptus* notetur, appellativè tamen, prout notat Miclal Jophi, est עֵצֵי חֹק וְרוֹמֵם i. e. significatur id quod est robustum, & ex nimio robore superbum ut sensus adeò sit: Tu ò Brachium Domini, *Egyptum* suo robori presidentem, ac omne nefas superbe patrantem, imò contra cælum ipsum sese Cyclopicè efferentem percussisti, unà cum *Dracone marino Phamone* quem in ipsis aquis vulnerasti. Eleganter Rex *Egyptius*, residens in regno quod Nilus ingentium belluarum aqvatilium ferax inundat Draconi marino comparatur. Illud autem in v. ii. habendum non צרר ייעור i. e. per modum promissionis, prout supra c. 35. 10. sed צרר תפלה seu per modum ardentissimæ precationis, sc. (gleich wie du Arm des HErrn vorzeiten dein Volk auß dem stolzen Egypten/ und von dem grossen Seedrachen wunderlich erlöset/ und die Erlösete durch das aufges trucknete Meer hindurch geführet hast) also laß auch antezo die Erlöseten des HErrn widerkehren und gen Zion kommen mit Ruhm laß eine ewige Freuden Krone auff ihrem Haupte seyn/ laß Freude und Wonne sie ergreiffen/ Trauoren und Scussgen von ihnen stehen. De laetitia super caput conf. c. 28. 5. *Illud triplicatum* צרר seu Evigila ad triplex brachii Dominici exercitium sc. 1. redimendi. 2. Redemptos in Sionem introducendi. 3. Superbos puniendi recte refertur.

RESPONSUM BRACHII DOMINI s. CHRISTI

datum Ecclesiæ imploranti.

c. Ll. à v. 12. ad finem.

Concl. I.

Absolvitur hoc Responsum 1. Exordio pathetico querelæ Sionis accommodato צרת/ bin ewer Tröster. 2. Propositione quæ talis est: *Sion non respicere debet ad hostes, nec pavere vel ad superbissimos Dracones: sed ad Deum omnipotentem respicere, & ab hoc certam sibi liberationem promittere.* 3. Confirmatione, quæ constat 1. comparatione Ecclesiæ dignitatis & hostium imbecillitatis v. 12. (ubi, prout & v. 13. lenis objurgatio Sionis sui ipsius adeò oblitæ) quanta Tu es, quàm electa, quàm mihi redemptori pretiosa, quàm me defensore tuta, ut adeò trepides ad mortales morituros, & instar foeni brevi exarescentes? 2. Comparatione ejusdem hostium imbecillitatis, & divinæ majestatis v. 13. sc. si omnis exardescencia hostis, etiam

in fontibus gaudium ele-
num sive capite. Si
gaudium capiti. & eo modo
quo passim corona sive
caput laudant.

etiam, ubi jam quasi gladium strictum vibrat, ubi *jam se ad perdendum compant*, omnisq; adeo conatus hostilis, est sub meâ superioris potentiâ, ita ut penes me sit, sive permittere sive *cobibere*. E, non debebas *patere propter excandescientiam hostis*: sed in memoriâ semper habere majestatem *opificis, qui extendit cœlos, & fundavit terram*. 3. promissione futuræ restitutionis v. 14. Luth. habito respectu ad Ægyptios retulit: da Er (der Wüterich) musse eilen und umbherlauffen/ daß er losgehe/ und sie nicht sterben unter den Verderben. Cœterum positus *מהר להפתח* ad ipsum patientem liberandum refertur, æquè ac ad illum pertinet quod est in m. 2. *nec moriturum illum in fovea perditionis, nec defecturum pane suo*. Reddendum: Der anezo unter den Sinden Gefangen herumtschwebet/ wird eilen losgelassen zu werden/ vel: wird etlig losgelassen werden/ &c. atq; adeo *redimentur captivi nunc palantes miseri, & reducentur Sioni* conf. v. 11. cum v. 14. & v. 7. ac 8. cum 12. & 13. Constat confirmatio 4. inculcatione certissimæ liberationis (ubi peruntur argumenta (1) à Dei majestate v. 15. (2) à divino fœdere, quo adoptionis filios in *populum sibi elegerit* v. 16.) constat (5) hypotyposi salutis Ecclesiæ & internecionis hostium, in quâ datur (1) pulcherrima status Ecclesiæ tum pressi vel calamitosi v. 17. 18. 19. 20. tum futuri gloriosi v. 21. & 22. oppositio. 2. Ipsorum hostium punitio v. 23. utrobq; mentio *poculi horrificentissimi*, quod à Filiis Sionis transfertur ad hostes.

EDUCTIO JUBILEA SIONIS
in OCCURSUM

manifestandi in carne Dei Redemptoris c. LII. ad v. 13.

Concl. I.

Inclamavit supra c. 51. v. 9, Sion ipsum *Brachium Domini* triplicato vocabulo *עורי* i. e. *Evigila*, & altero *עורכי* i. e. *Indue robur*: ubi ergo nunc *nudaturus est Jehova brachium sanctitatis sue in conspectu omnium gentium*, ipse Dominus acclamat Sioni idem *עורי עורי* *wache auff/ wache auff/* vel prout Lutherus noster: *Mache dich auff/ mache dich auff/ zeuch deine Stärke an O Zion/* & ita jubet sese præparare in occursum revelandi Regis *gloriae*. Ad gloriam Ecclesiæ Babylonis latebris in patriam regressæ interpretes benè multi, ad gloriam

gloriam Ecclesiæ Catholicæ Nov. Test. alii referunt. Judæi autem ad futuram suæ liberationis ex præsentis servitute vel dispersione gloriam, quam hypothesein Judaicâ admittunt ex Christianis, quos inter Brighmannus, quotquot ubi nos mundi finem expectamus, ibi demum novam incomparabilis gloriæ, durationis prolixæ describunt Judæorum ad Christum convertendorum, & in veteres regiones orientis reducendorum, abolitisque Muhammedanis longè lateq; per orientem imperatorum Ecclesiæ, cum reæ edificatione terrestrium Hierosolymorum & conversione orientalium omnium populorum conjunctam, quæ omnia ex Danielis c. 12. Cantico c. 7. & 8. Apocalypsi c. 20 & 21. præsumta, his & aliis magnificis in Sionem elogiis confirmare satagunt, haut absurdi futuri interpretes, si prius ex certis sedibus legitimavissent superiores hypothefes. Nos ex nexu jam inde à c. 49. & sequenti contextu *passionali* Messiæ jam inde à v. 13. c. 52. ad fin. c. 53. ad Ecclesiæ Evangelicam Messiæ revelati, referimus, ut tamen nec ad idem tempus, nec ad externum Ecclesiæ visibilis Schema necesse sit omne complementum prædicatorum referre, nec ad Ecclesiæ Catholicam militantem, exclusâ planè triumphante, in quâ adimpletum videbitur ex toto, quod hic nonnisi ex parte adimpletum alicubi cernitur.

Concl. 2. Absolvitur autem hæc oratio (1) *Prophetica* Sionis Hierosolymitanæ ad excipiendum Redemptorem ejusq; doctrinam *exhortatione* v. 1. 2. (2) *Consilii liberationis* instantis (quæ cum duabus præteritis, unâ ex Ægypto, alterâ ex Assyriâ se. Babylonîâ comparatur) *propositione* à v. 3. ad 7. (3) *Magnifica ipsius Evangelii* & in montanis Judææ per Evangelistam & unum & plures prædicandi *intimatione* à v. 7. ad 11. (4) *potentissimâ convertendorum ad regnum illud vocatione* v. 11. 12. Notetur pulchrè Luth: v. 1. *Es wird hinfors*

setra Unbeschnittener oder Unreiner in dir regiren. Negatur talis ingres-
 sante se distribuere p̄sus, quo quis velut victor invictos superbus invehitur. Et sic grande
 tant in omnes non, *Judæi* hic dubium occupatur, cum non desint alioquin & *Lupi foris in*
gle: sint vel in cum cipi quales gregem intrantes, & intus nati *perversa docentes.*
Triani, vel licet circum lesi, tr. inipari, quales Act. 20, 29. 30.
Molauedani, Tartari & Ethiopes, et.
Impius) p̄rafes non in vadet se, non re (0) : (0) : (0)
gat simpliciâ invasionem. sed violentam sepoticam, in quâ luthi suply incedit &
adit quafi sup dicos.

abal
alor

ni
nui
gari
quo
Capi

ati
in

COROLLARIA RESPONDENTIS.

- I. **A**N Principi Christiano foedus inire liceat cum Turcis? i. e. foedus bellicum
 Resp. N.
- II. An Histrionia Spectacula in Rep. Christiana admittenda? *dist. inter spectacula fab
 historia seu quaedam
 gestam cu se caro repraesentantia & yponica ludicra
 violenta, scandalosa, de his
 valit negativa.*
 R. Neg.
- III. An Rex sit omnium bonorum subditi Dominus? R. Neg.
- IV. An chorea in Rep. Christiana sint ferenda? R. Aff.
- V. An quadam aucto^r Provia s. aucto^r exerjcia laudabilis & excusabilis
 sit? R. Neg.
- VI. An Symbolum Apostolicum recte Apostolicum? R. addita
 limitatione Neg.
- VII. An Clerici seu persona Ecclesiastica Jure divino a Ma-
 gistratus obedientia sint exempta? R. Neg.
- VIII. An Articulus de sepultura Christi sit Articulus fidei
 fundamentalis? R. Dist.
- IX. An quid Deus ante mundum conditum fecerit, possit
 definiri? R. Aff.
- X. An Christus etiam secundum Naturam humanam sit o-
 mnipresens? R. Aff.

Ad
 Præstantissimum, Doctissimumq; DN. RESPONENTEM.

Pulchrum nomen habes, cujus si nominis impleas
 Mensuram, totum, quod vover omnis, habes.
 Qvis non CHRISTIANUM, quis non velit unus habere
 Sensus expromtos, pandere verba Dei?
 Theiologum postquam, *sensus habitumq;* probatum *Hebr. V,*
 Discrimenq; boni, nec minus omne mali *14.*
 Poscit apex Paulus: postquam Deus æstimat ipse
 Re, juvenes, ut non nomine, *Nunechios* *Marci 12,*
 Tu *sensus*, nobis pulchros mentemq; probato *34.*
 Præsta *SINNICHUUM Nunechiumq;* Rosæ.
 Celerr. Juveni studiosissimo doctrina vitæq; fulgidissimo
 scripsi
AUGUSTUS VARENIUS, b. t. Acad. Rector.

In Præstantissimum Dominum RESPONDENTEM
Theologicè disputaturum.

Tug, mei Cathedram scandis pars altera cordis
Atque stagirita, nunc cupis ore loqui?
Eja virum Te fiste. Tuis cortamina tenta
Civibus haut qua sunt turpia! Noster eris.

Ita fraterno amico gratulabatur
JAC: BARTELMÆI, Gedanenf. Med. & Math. Stud.

SINNICHII non ergo tuum caret omine nomen
Te fausto ingenio grandia cæpta docent
Excitat hoc animum, cathedræq; ascendere pontem,
Et quia pro Sacris bella movere jubet.
Hoc pergas studio studium decurrere cæptum,
Sicq; labor gnayus digna brabea feret.
Paucula hac, Populari suo charissimo
in amicitia plus quàm Pyladeæ tesseram
scrib.

JACOBUS LEHNERT, Gedan. Borussens.

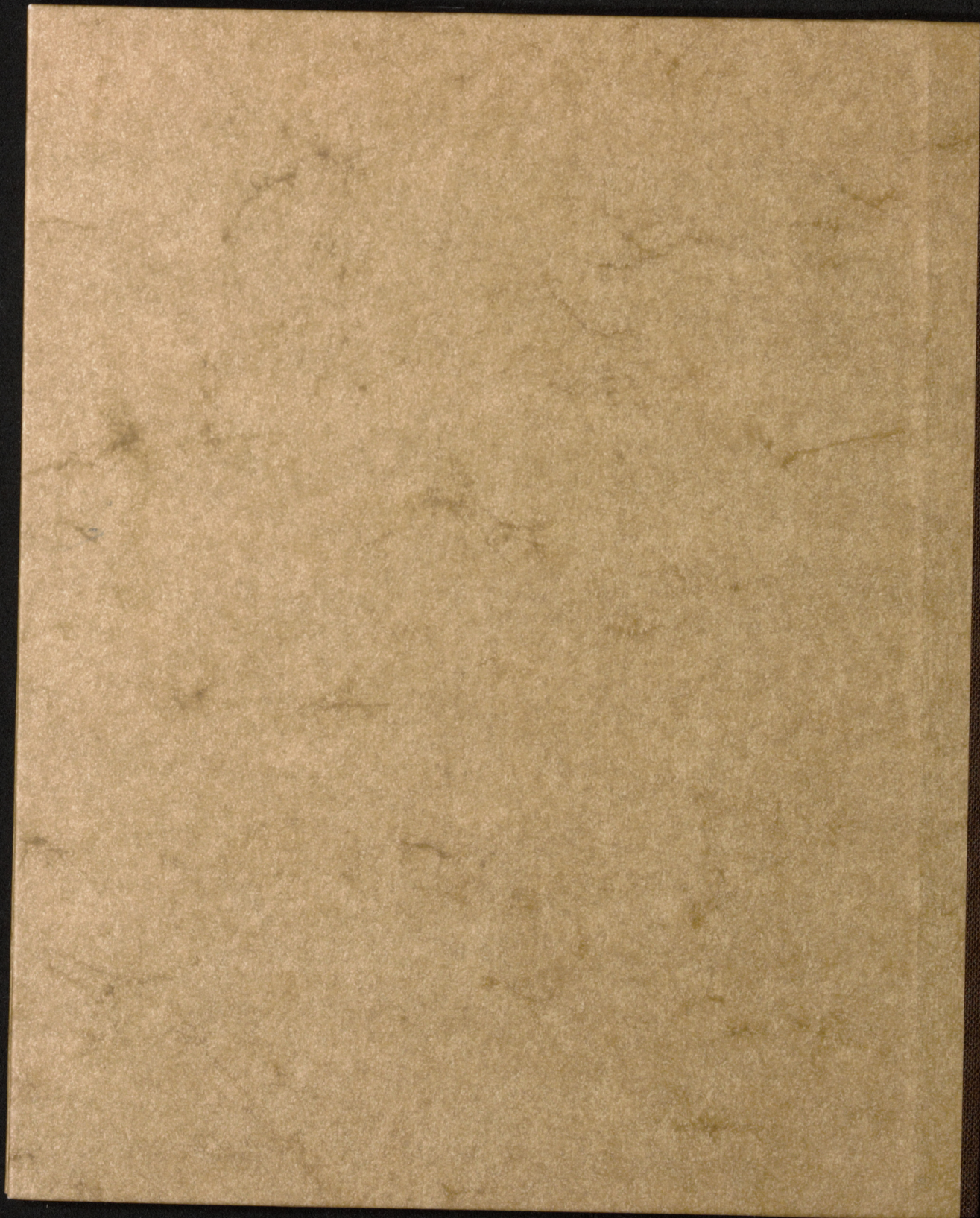
Filius Amosi cui Terra auscultat & ather,
Cæpit in Augusta clarior ire die.
Clarior ingentis cura accendente VARENI,
Quas modò Tu tractas, dulcis Amice, faces.
Prende illas: sic ipse Tuis conatibus adsit,
Quem Tuus Esaias ore sonante canit.
Amico sincerissimo, Civiq; suavissimo applaudens ser.
CHRISTOPHORUS Behr/ Gedanensis.

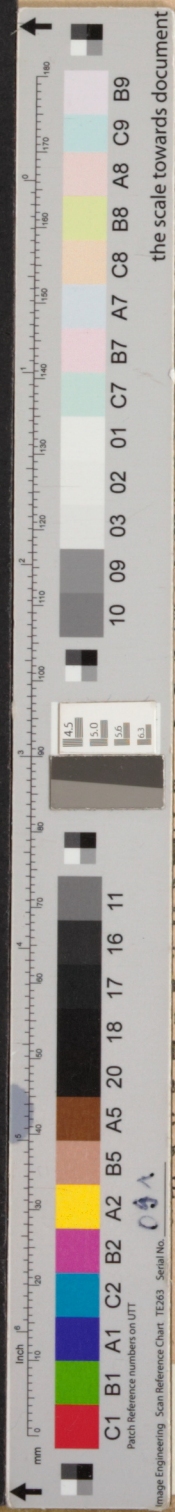
Ad Præstantissimum DN. RESPONDENTEM,
Conterraneum dilectum.

Jam Cathedram scandis, de quâ conamina mentis
Declarare tuæ, dulcis Amice, cupis
Sic cæptis insiste tuis: cursuq; peracto
Præmia reddentur, quæ tibi magna voce.
FRID. ALBINUS, Dani. Borussus.

☞ () ☞

ORATIO IV. 281

ius processio alligata Sioni, non monti Sinai, nec
 sed Messia. Obstant ipsi speciosi pedes Evangelizan-
 professio c. 52, 7. conf. etiam Ef. 2, 3. Hebr. 12, 18.
 ap. 42. 1. 2. 3. Qvin clarissime Jonathan Targumi-
 v. 3. testatur fidem veteris Synagogæ reddens:
 וְהָיָה כְּכֹל אֲשֶׁר הָיָה בְּיַד ה' אֱלֹהֵינוּ i. e. accipietis
 in gaudio à selectis justorum. Talis III. sperandâ Ju-
 gati, corporalem liberationem. Talis IV. religionem
 vobis Judæos, in fine mundi demum communicandam
 tendunt excecationis in hâc gente regnum.
 Qvin qvalis illa doctrina, & qvodynam jus illud,
 atim memas ubi modificatur per צדק וישיע
 de justitiâ, per qvam coram Deo habetur salus, &
 à revelatur justitiâ qvæ valet coram Deo, quæq; adeo
 utem omni habenti illam justitiâ fidei, ac tale est
 ositum, beneplacitum divinum: unde cum v. 4. de
 תצא i. e. prodibit & de illo jure Evangelico
 ut erumpat, de justitiâ illâ divinâ pariter nunc e-
 inqua est, jamjam erumpet, & de salute וישיע i. e.
 dit, & prout ibi finis doctrina ac juris illius Evan-
 ponitur illuminatio populorum: ita hic v. 5. po-
 e, diversatû, insularum incola, dicuntur, brachium
 rvatorem expectare. Nec probanda Rabbino-
 Judaicorum expositio: Propinqua erit justitiâ
 mea, qvòd sc. futurum demum statuunt & ex-
 וישיע i. e. in fine mundi, ut sic tam grande interval-
 limum & futurum Messia sui adventum, cui an-
 nentum, non obstat illi propinquitati hypotheti-
 cantibus absolutè ponitur illud קרוב צדק &
 Et licet ἀποκαλύψει plenaria gloriæ Filiorum
 sit ab illo die, qui cælo terræ & huic seculo fi-
 loco tamen salus & justitiâ Dei non copulatur
 & terrâ veteretur à respectu ejusdem vel propin-
 ponuntur ratione infinitæ durationis, quæ de cælo,
 ur, de justitiâ verò & salute Dei affirmatur v. 6.

2

3

Sibi enim que fronte s propofit
 refolvit, huc Concl: 14, quam
 pedung. s: leg. ① Sicut Lex
 ② jus & iudicium meum. vax
 legis quid fides habet gener
 lior est, ita sit tam conveniat Eva
 gelio, qui legi fidei sicut
 fide & quæstio: quoniam illa do
 ctina & quomodo discernat, à
 fine. & patet doctrina sub
 par Regula, jus a-f. iudicium
 infar rationis, medi proce
 si iuxta illam doctrinam. Sci
 Sententia illi xpi, q credit salve
 bit, q non credit immutabit
 fait hora i. e. xpi doctrina. In
 de & Enafite ius, quomodo s: xpi
 pferentia nise credentes fer
 vat, non sic credentes dan
 nat. Atq; adeo ius & doctrina
 materialiter unum idemq; sunt
 nec comparat, ik: respectu sui
 parit sed asp.

00

Concl. 14.